

Eesti keele õppekava eesti gümnaasiumile

Kursus on kolmeaastane ja järgneb täienduskeskkoolile

~~-----~~

Üldine sihiasetus

Rahuldav oskus kõnelda nii häälduslikult kui grammatiliselt õiget eesti keelt. Sealjuures tuleks eriti tähele panna erinevusi hääldamises ja fraseoloogias eesti keele ja asukohamaa keele vahel.

Rahuldav oskus tarvitada eesti keelt kirjas. Eesti keele grammatika tundmine selle olulisemates osades ja oskus seda tege-likult rakendada.

Sõnavara rikastamine eesti ajalehtede, tarbe- ja ilukirjanduse lugemise kaudu.

Kultuuri- ja kirjandusloo tundmine peajoontes. Valitud klassi-liste ja uuemate ilukirjanduslike teoste lugemine.

Arvestades paguluses valitsevaid olukordi jääb teadmiste oman-damise põhjalikkus ja täpsem ulatus gümnaasiumikursuse üksiku-tes osades õpetaja määrata vastavalt õpilase eelteadmistele ja kursuse jaoks määratud tundide arvule, näiteks juhul, kui kol-meaastane kursus oludest tingitult koondatakse kahele aastale.

Õpilane, kes juba täienduskeskkoolis on lugenud raamatuid, mis esinevad gümnaasiumikursuse kirjandusloetelus, võib asendada need mõne teise vastava, ajajärku või kirjanikku iseloomustava teosega.

1.a. kursus

Teadmiste täiendamine häälikuõpetuse, ortograafia ja vormi-õpetuse alal.

Suulise jutustamisoskuse arendamine. Õigekirjutuse kordamine etteütluste abil. Lihtsamaid tõlkeid eesti keelde.

Ülevaade vanemast eesti kirjandusest kuni "Noor-Eestini", rõhuga kirjanduse arengu peajoontel ja tähtsamail kirjanikel.

Kirjanduse lugemine. Valik rahvalaule, valitud lugusid "Kalevi-pojast", valik Koidula, Haava ja Liivi luulet, Ed. Vilde "Jutus-

tused", "Pisuhänd" ja katkendeid "Maatra sõjast", näiteid kaasaegsest kirjandusest.

2.a. kursus

Teadmiste täiendamine lauseõpetuse alal (lause analüüs, lausete lühendamine, sihitis, ühildumine, kokku- ja lahkukirjutamine, kirjavahemärgid).

Tõlkeid eesti keelde. Referaatide pidamine ja kirjandite kirjutamine vabal teemal.

Ülevaade uuemast eesti kirjandusest alates "Noor-Eestist" kuni iseseisvuse lõpuni.

Kirjanduse lugemine. Valik Suitsu, teiste noor-eestlaste, Underi, Visnapuu, Talviku ja Alveri luulet, paar Fr. Tuglase novelli, tema "Felix Ormusson" või "Väike Illimar", A.H. Tammsaare "Kõrb-oja peremees" või "Tõde ja õigus" I, A. Kivikase "Nimed marmortahvlil" I, A. Gailiti "Toomas Nipernaadi" ja A. Mälgu "Hea sadam" või "Rannajutud", näiteid kaasaegsest kirjandusest.

3.a. kursus

Tuletus- ja tähendusõpetus. Grammatika raskemate peatükkide kor-
damine. Sõnavara täiendamine, eriti uuemate sõnadega.

Kirjanduse ja kirjandusest.
Tõlkeid eesti keelde. Kirjandite kirjutamine antud teemal.

Ülevaade kirjandusest paguluses ja kodumaal.

Ilukirjanduslike ja muude tekstide lugemine. Valik uuemat eesti luulet (Kangro, Lepik jt.). Proosateoseid uuemast eesti kirjandusest: V. Uibopuu "Neli tuld" või "Markuse muutumised", K. Ristikivi "Rohtaed" või "Hingede õõ", J. Krossi "Kolme katku vahel" I või mõni teos E. Vetemaa ("Monument" või "Pillimees") või M. Undilt. Artikleid eesti kultuuriajakirjadest.

Lühike ülevaade kirjakeele arengust, pearõhuga keeleuuendusel.

Peatükke eesti kultuurielust, ajaloost ja geograafiast, kui sama-
aegne eri õpetus neis aineis puudub.

Gümnaasiumikursuse õppekava eesti keeles eeldab, et eesti keel on õpilasele emakeeleks ja et õpilane varem on eesti keelt õppinud algkoolis või täienduskoolis ja täienduskeskkoolis. Olukordadest olenevalt peab tihti siiski arvestama seda, ^{et} gümnaasiumikursusest osavõtjate seas esineb eesti keelt kõnelevaid õpilasi, kes pole gümnaasiumile eelnevates koolides õppinud, kuna võimalus selleks on puudunud. On samuti tõenäoline, et täienduskeskkoolist hangitud teadmisi peetakse küllaldaseks ega jätkata enam õpinguid gümnaasiumi tasemel, võib-olla ka põhjusel, et puuduvad vastavad kursused. Seepärast on juba täienduskeskkooli õppekava "püütud koostada nii, et see annaks tervikliku ülevaate ja sisaldaks kõig olulisemat ning kõige väärtuslikumat". (~~vt. "Seletusks eesti täienduskeskkooli õppekavale"~~). Kommenteerides õppekava eesti gümnaasiumile tuleks nimetatud asjaoludel kõigepealt jälgida seletust täienduskeskkooli õppekavale, mis oma sihiasetuses kehtib ka gümnaasiumi kohta. Täienduskeskkoolile järgnevad õpingud seisnevad eeskätt teadmiste kordamises ja süvendamises, lugemisvara avardamises ja veelgi kindlama keeleoskuse omandamises.

Õpperaamatutena on soovitav kasutada ~~mit.~~ V. Tauli "Eesti grammatika" I ja H. Jänese "Eesti keele grammatika" I (eriti selle lauseõpetuse osa ja harjutustik). Sobivaid harjutustekste võib valida ka Eestis ilmunud õpperaamatutest (näit. J. Valgma "Kirjut õigesti"). Kirjandusloo käsitlemisel on soovitav lähtuda H. Jänese kirjandusloost "Ülevaade eesti kirjandusest", seda täiendades välismaal ilmunud monograafiatega, artiklitega "Tulimullas" ja "Manas" ning eksiilikirjanduse osas A. Mägi, K. Ristikivi, B. Kangro ülevaatekoostega "Eesti kirjandus paguluses". Lisaks loetavaile ilukirjanduslikele teoseile võib kasutada kirjandusantoloogiat "Sõnavakk", "Eesti lüürika" (koost. A. Mägi) I-II jm.

Paul Laan